

Sprawozdanie z dyskusji po wystąpieniach

Dydaktyka polonistyczna w środowisku akademickim i społecznym

Po zakończeniu pierwszej części wystąpień uczestnicy dyskusji koncentrowali się wokół problemów badań dydaktycznych. Profesor Bożena Chrzastowska wskazywała na wartość przeszłości w procesie badawczym. Postulowała, by nie zapominać o wieloletniej tradycji dydaktyki. Podkreślała, jak ważną umiejętnością naukową jest pamięć o przeszłości. Magister Piotr Kołodziej zastanawiał się nad skutecznością badań naukowych w metodyce. Stwierdził, że metoda w stanie czystym nie istnieje, każda bowiem jest kontaminacją szeregu rozmaitych działań, technik, sposobów i okoliczności. Dyskutanci, a także referenci dużo uwagi poświęcili sprawom praktycznego przekładania wiedzy na konkretne rozwiązania metodyczne oraz relacjom między wiedzą naukową a „wiedzą szkolną”. Profesor Bożena Chrzastowska przypomniała, że w szkole nie można bezrefleksyjnie odtwarzać uniwersyteckiego porządku. Wiedzę trzeba sprowadzić na teren przyswajalny przez dzieci, możliwy do przyjęcia przez ich umysły. Nie oznacza to jednak, że musi być trywalizowana. Profesor Zenon Uryga postawił problem dotyczący sposobu integracji kształcenia językowego i kształcenia literackiego. Proponował, by w badaniach wychodzić od tego, co stworzyli dydaktycy, którzy nie myśleli o naukowym opracowaniu rozmaitych zagadnień, lecz o stworzeniu samych narzędzi kształcenia. Postulował m.in. badania porównawcze podręczników w zakresie integrowania wiedzy o literaturze z wiedzą o języku. Drogą do integrowania jest myślenie o tym, jak ma wyglądać komunikacja językowa i na czym polegają pewne właściwości języka jako narzędzia komunikacji.

Kolejną istotną sprawą było kształtowanie postawy estetycznej, które – jak wynika z badań Jana Polakowskiego – jest najmniej obecne w szkolnej praktyce. Profesor Zenon Uryga nakreślił następny obszar badań, stawiając pytania, jakie są możliwości, którymi dysponuje szkoła, aby rzeczywiście ucznia do refleksji estetycznych nakłonić, jak sprawić, by postawa estetyczna nie miała charakteru doraźnego. Doktor Marek Pieniążek zwracał uwagę na tendencję wychylania się współczesnej dydaktyki polonistycznej ku paradygmatowi postmodernistycznemu. Uważa bowiem, że uczeń na podobieństwo artysty przeżywa pewne doświadczenia, i to właśnie może być wzorcem w kształtowaniu dyskursu edukacyjnego. Tego rodzaju perspektywy są niezwykle ważne, a przy tym wcale nie zmuszają do rezygnacji ze wzorów edukacji tradycyjnej.

Dydaktyka wobec procesu kształcenia nauczycieli

Wystąpieniom dotyczącym kształcenia nauczycieli towarzyszyła ożywiona dyskusja. Poruszono szereg ważnych problemów, które można następująco pogrupować:

- tradycje kształcenia nauczycieli polonistów
- obligacje współczesności
- przedmioty towarzyszące kursowi metodyki.

Jednym z ważniejszych elementów tej części dyskusji, podnoszonym przez wielu dyskutantów, było pytanie o jakość kształcenia polonistów w społeczeństwie informacyjnym. Zwracano uwagę na konieczność wyważenia proporcji między tradycją a nowoczesnością. W wielu głosach powracała refleksja a zarazem troska o to, by przyszły polonista był gotów sprostać wyzwaniom XXI w.

Powrócił także dylemat: badawczy (naukowy) czy praktyczny wymiar dydaktyki polonistycznej. Profesor Zenon Uryga przypomniał o pracach badawczych, które podejmują studenci IV i V roku filologii polskiej. Stwierdził, że te empiryczne badania ujawniają problemy, z jakimi spotykają się nauczyciele, uwypuklają słabości i siłę dydaktycznych działań nauczycielskich.

Profesor Maria Jędrychowska wskazywała na korzyści, jakie płyną z przedmiotów: stylistyka praktyczna, kultura żywego słowa i emisja głosu. Podkreślone zostały nowe możliwości, jakie przynosi teoria tekstu.

Wzory pracy naukowej dydaktyków

Ostatnie wystąpienia skupione były wokół sylwetek wielkich dydaktycznych nauczycieli, którzy świetnie umieli budować warsztat badawczy, byli w stanie zaszczerpić badawcze pasje wśród swoich uczniów. Profesor Zenon Uryga, dziękując doktor Marii Sienko za przypomnienie badawczej pasji profesora Władysława Szyszkowskiego, ze wzruszeniem przypomniał doskonalenie swej metody badawczej pod baczny okiem mistrza.

W związku z komunikatem doktora Marka Pieniązka pojawiły się postulaty, by podjąć próbę opisu i klasyfikacji wskazywanych przez niego metod. Dyskutanci zwracali uwagę na potrzebę precyzowania pojęć, które we współczesnej dydaktyce mają najrozmaitsze znaczenia. Profesor Bożena Chrzęstowska wskazała na humanistyczny wymiar strukturalizmu i podejmowanej przed laty refleksji.

Krzysztof Wiatr